

Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság

A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2018. I. félévi programjai

2018. január 25. 17. óra Széchényi Terem

Nemzeti Címer Bizottság

Előadó: DR. PANDULA ATTILA (egyetemi docens, ELTE BTK, Budapest, az MHGT elnöke)

Az ülést vezeti: OGOLJUK-BERZSENYI ANETT titkár

A Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló 2011. évi CCII. törvény 4. §. (2) bekezdése értelmében, a helyi önkormányzati és nemzetiségi önkormányzati címerek, szakszerű és a címertani hagyományoknak megfelelő megalkotásának elősegítése érdekében, a Kormány Nemzeti Címer Bizottságot működtet, melyet részletesen a Nemzeti Címer Bizottságról szóló 138/2016.(VI.13.) kormányrendelet szabályozott.

A Bizottság feladata a helyi önkormányzatok és nemzetiségi önkormányzatok címereinek, heraldikai szakmai szempontok alapján való véleményezése (szakvélemény kialakítása), illetve (szükség szerint) javaslatok megfogalmazása a címerek heraldikai hagyományoknak megfelelő kialakítására. A Bizottság feladatait a magyar heraldikai hagyományok, és az irányadó nemzetközi gyakorlat alapján látja el. A Bizottság az önkormányzatok felkérése alapján, az általuk benyújtott címerekről, illetve tervezetekről véleményt alkot. Hangsúlyozandó a Bizottság független jellege, amely annak ügyrendjében is megfogalmazódik: a Bizottság kizárólag az Alaptörvényeknek, a törvényeknek, a kormányrendeleteknek alárendelve végzi tevékenységét, más szerv vagy személy által nem utasítható, döntéseiben nem befolyásolható. A Bizottság öt tagból áll, elnöke a miniszterelnök általános helyettese.

Az előadás bemutatja a Bizottság gyakorlati működését. Ennek során az előadó válogat a Bizottsághoz benyújtott címerek közül, pl. Szombathely, Kiskunlacháza (és Pereg), Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Ipolyszög, Szekszárd, Balatonszárszó, Szigetszentmiklós, Cserszegtomaj (Német Nemzetiségi Önkormányzat), Tata, Székesfehérvár, Veszprém megye, valamint számos példa segítségével bemutatja a Bizottsághoz betérjesztett heraldikailag hibás címereket is.

2018. február 22. 17. óra

Hunyadi Mátyás királyunk őseinek és rokoni körének eredetkutatása a reneszánsz értékvilág fényében

Előadó: DR. DIÓSZEGI GYÖRGY ANTAL (művelődéskutató)

Az ülést vezeti: PANDULA ATTILA elnök

Az előadás elsősorban az 575 esztendővel ezelőtt, 1443. február 23-án született Hunyadi Mátyásról emlékezik meg. Jeles királyunk 32 esztendő uralma egyetemes értéket jelent napjainkban is: igazságot és erkölcsöt felmutató pályafutása révén magyar népmeséink, mondáink, regéink szakrális hőse lett.

Mátyás király a Kárpát-medencei magyarság katonai erejének újrászervezésével Magyarország minden határát sikerrel védte meg: ebben a XV. századi magyar huszár kimagasló hadászati értéket jelentett; huszárhungarikumunk keretei ebben a korban teremtődtek meg. A meghirdetett emlékévkapcsán kiemelendő, hogy 560 évvel ezelőtt, 1458-ban lett Magyarország királya, és 5 esztendőn át folytatott diplomáciai törekvései révén (23 év után) került vissza a Szent Korona Magyarországra 1463-ban. Mátyás király reneszánsz világának egyetemes művelődéstörténeti jelentősége közismert: könyvtára 2005-ben felkerült az UNESCO „Világemlékezet” listájára, amely az emberiség közös szellemi örökségét hivatott rögzíteni. A ma ismeretes kb. 650 *Corvina* egyharmada görög szerzőktől származik: e körben külön is indokolt a XV. századi magyar–görög műveltségi kapcsolatok jelentőségére felhívni a figyelmet. A Hunyadi-család eredetkutatása immár két évszázada rendkívül fontos kutatási területet jelent a középkori Magyarország történeti összefüggéseit kutató szakértő tudósok körében: ennek jegyében érdemes Erdély és Havasalföld történeti kapcsolatrendszerét, valamint a felmenőket és rokoni köreiket érintő eddig megfogalmazott tényállítások és kutatói látásmódok legfontosabb elemeit összegezni és értelmezni.

2018. március 29. 17 óra

A kuruc katonai elit rokonsági kapcsolatai

Előadó: DR. MÉSZÁROS KÁLMÁN (tudományos főmunkatárs, Hadtörténeti Intézet)

Az ülést vezeti: DEBRECZENI-DROPPÁN BÉLA főtítká

A Rákóczi-szabadságharc legfőbb katonai vezetőinek körét a tábornoki és brigadérosi kar tagjaiban határozhatjuk meg. A mintegy 65 főt számláló hadvezetés zömmel az arisztokraták és a jómódú köznemesek soraiból került ki. Egymáshoz fűződő rokoni kapcsolataik is igen sokrétűek: akadnak köztük testvérek (három Andrassy és két Sennyey), unokatestvérek (Bercsényi–Forgách, Károlyi-Sennyey, Bezerédj-Balogh), a házassági (sógorsági) kapcsolatok (Bercsényi-Csáky, Pekry-Petróczy, Andrassy-Sennyey, Barkóczy-Galambos stb.) még szövevényesebb hálóját pedig kibogozni is nehéz. A rokoni szálak vajon egymást erősítő, támogató kötelékek voltak a katonai (és általában a közéleti) pályán, vagy épp ellenkezőleg: az atyafisággal járó súrlódások és személyi konfliktusok csak megterhelték az együttműködést?

Nem csupán az egymással való rokonsági viszonyok, hanem a vizsgált körön kívül eső családi kapcsolatok elemzése is igen tanulságos lehet: Vajon milyen pozíciót viselt II. Rákóczi Ferenc oldalán egy-egy tábornok vagy brigadéros fia, veje, sógora és egyéb rokona? Milyen hatással lehetett egy-egy hadvezér szerepvállalására családjának sorsa? Még izgalmasabb kérdés, hogy a családi és rokoni szálak hogyan alakultak a két ellentábor: a kurucok és labancok között? Mindezek vizsgálata a családtörténet olyan dimenzióit jelenti, amelyek vagy ritkán kerülnek előtérbe, vagy sztereotip módon jelennek meg. Szokás például tudatos családi stratégiaként

tekinteni a testvérek eltérő politikai táborhoz való csatlakozására, ez alkalommal erre a kérdésre is megpróbálunk sokkal árnyaltabb és differenciáltabb választ adni.

2018. április 26. 17 óra

**Új források és határon átnyúló együttműködési lehetőségek a családkutatásban
az Esterházy család cseszneki ágának példáján**

Előadó: MÁRKUSNÉ VÖRÖS HAJNALKA (főlevéltáros, MNL Veszprém Megyei
Levéltára

Az ülést vezeti: TÖRÖK RÓBERT titkár

Az Észak-Dunántúl, és a Felvidék török hódoltság utáni családtörténetét nem lehet az Esterházy-család levéltára/levéltárai nélkül kutatni. Esterházy Miklós gróf, az ország későbbi nádora, a család fraknoi ágának őse a 17. század második évtizedében jutott felesége, Nyáry Krisztina révén Pápa várához és a hozzá tartozó birtokokhoz. Alig néhány évvel később testvéröccse, Dániel szerezte meg előbb többedmagával, majd egyedül a Bakonyban épült Csesznek várát és a körülötte elterülő uradalmat. Dániel leszármazottai alkotják a család cseszneki ágát, amelynek jelentős birtokai voltak Trencsén, Bars, Nyitra és Pozsony, Fejér megyében (Sárosdi uradalom), Vas megyében (Kámon, Csöngye, Sitke, Ondód, Sár, Sitke, Ondód), Sopron megyében (Peresznye, Beled, Köhalm) és Veszprém megyében (Ácsteszer, Csesznek, Lókút, Gyirót, Magyarszentkirály, Németszentkirály, Magyarszombathely, Német-szombathely, Szentlászló, Réde és Sikátor).

A cseszneki ág története azonban kevésbé kutatott, annak ellenére is, hogy az utóbbi levéltára épségben maradt, igaz, jelenleg az országhatárokon kívül található. A Pozsonyban őrzött levéltárat a Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltárának munkatársai 2007–2015 között a hungarika-kutatás keretében feltárták és rendezték, lehetővé téve ezzel a hiánypótló családtörténeti feldolgozást. Erről az új forráslehetőségről és a kutatás újabb eredményeiről szól az előadás.

2018. május 31. 17 óra

**A Rákóczi-szabadságharc dikális összeírásai, mint egyháztörténeti források
*Zemplén vármegye protestáns (és görög, valamint római katolikus) lelkészei és tanítói, és
extraneus egyházi birtokosai 1707–1708-ban***

Előadó: OLÁH TAMÁS (osztályvezető, főlevéltáros, MNL Sátorajaujhelyi Fióklevéltára)

Az ülést vezeti: KOVÁCS ELEONÓRA alelnök

A MNL Reformációi Emlékév Projekt jó lehetőséget kínált arra, hogy protestáns egyháztörténeti szempontból (de általában is egyháztörténeti szempontból) kevésbé közismert, vagy nem kimondottan kézenfekvőnek tűnő, azonban különösen egyházközség-történeti, vagy archontológiai szempontból érdekes források feltárására és kiaknázására is felhívjuk a figyelmet.

Ilyen forrástípusok a Rákóczi-szabadságharc korának adóösszeírásai, de vajon miért is? A történészek előtt ismert, hogy a Rákóczi-szabadságharc idején, az 1707-ben az ónodi „országgyűlés” alkalmával elfogadott és bevezetett, korszakos jelentőségű, a közteherviselés elvén nyugvó új „dikális” adórendszer végrehajtásához készített adóösszeírások, az ún. „dicalis conscriptio”-k lehetőséget kínálnak egyháztörténeti jellegű kutatásokra is.

Ennek az az oka, hogy az 1707–1708-ban készített dikális és extraneus összeírások a vármegyében lakó, vagy ott extraneus szőlőbirtokosként előforduló egyházi személyeket (lelkészek, tanítók, stb.) és intézményeket is feltüntetik. Adóalanyként szerepelnek bennük

településenként a lelkészek és tanítók, egyházi intézmények, még hozzá szerencsés esetben olyan formában, mint azt Zemplén vármegye esetében több járási és kerületi összeírás alapján láthatjuk, hogy más forrásokkal való egybevetés segítségével felekezeti hovatartozásukra is következtethetünk.

Erről az egyháztörténeti kutatásokhoz módszertani szempontból is izgalmas forráscsoportról kíván az előadás részletesebben szólni.

2018. június 28. 17 óra

A széki gróf Teleki család sziráki sírboltja és halottjai

Előadó: DEBRECZENI-DROPPÁN BÉLA (főmuzeológus, Magyar Nemzeti Múzeum, MHGT főtitkár)

Az ülést vezeti: SZIRMAY GÁBOR alelnök

A Nógrád megyei Szirák evangélikus temetőjében áll a széki gróf Teleki család 2017-ben felújított családi sírboltja. A Magyarország újkori történetében oly fontos szerepet játszó család számos fontos, a magyar politikai és kulturális életben meghatározó tagját temették ide. Az előadás sorra veszi őket, ti. a familia Pest és Nógrád megyében birtokos ágát. Wattay Borbálát, akinek lányát, Róth Johannát, a magyarországi evangélikus egyház későbbi nagy mecénását elvéve lett sziráki birtokos Teleki József gróf, aki a kor egyik legkiválóbb felvilágosult magyar arisztokrata politikusa volt. E pár itt nyugszik, csakúgy mint fiúk, id. Teleki László gróf, aki a magyar pedagógiai szakírás egyik úttörője, nagy könyvgyűjtő, író. Ugyancsak itt nyugszik négy gyermekük: Ádám, honvédtábornok, József, Erdély kormányzója, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke, a Hunyadiak korának történetírója és László, a magyar reformkor és emigráció vezető politikusa, az 1861-es országgyűlésen a Határozati Párt vezére, valamint Augustza, akitől a Degenfeld grófi család egyik ága ered. Utolsó útjuk a Nógrád megyei kis falú sírboltjába vezetett, ahol azonban nem nyugodhattak békében, mert 1945 után, mint annyi főúri és nemesi kriptát az övéket is feldúlták. Az előadás egy kisebb része erről is szól, továbbá számos kép segítségével bemutatja magát az 1784-ben épült családi temetkezőhelyet is.

Összejöveteleink helyszíne: Magyar Nemzeti Múzeum, Pollack Terem

Budapest, VIII. kerület, Múzeum krt. 14–16. (Bejövetel a Bródy Sándor utca felőli bejáraton.)

Felkérjük előadóinkat, hogy előadásuk anyagát megjelentetésre alkalmas, szerkesztett formában juttassák el hozzánk, hogy azt később kiadványunkban (Turul) közzétehessük! Az anyagokat e-mailben Kovács Eleonóra alelnök, (egyúttal felelős szerkesztő) címére

szíveskedjenek megküldeni: kovacs.eleonora@mnl.gov.hu.

Kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy az éves tagdíj befizetéséről ne feledkezzenek meg! A tagsági díj változatlan: 1500 Ft.

Átutalás: OTP11705008-20414364.

Nemzetközi számlaszám: HU72 1170 5008 2041 4364 0000 0000

SWIFT KÓD (BIC) OTPVHUHV

Budapest, 2018. január

A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság vezetősége

E-mail: mhgt2009@gmail.com

Tel.: 355-1125, +36-20-264-3257

Honlapunk: www.mhgt1883.hu